

Kenniscentrum Phrenos Jaarverslag 2019

Foto op het omslag

Een psychische aandoening kun je vergelijken met flinke tegenslag. Je staat bij wijze van spreken in een fikse regenbui. Om er bovenop te komen is sociale steun van familie en vrienden belangrijk. Ook is het nodig dat je je sociale en maatschappelijke rollen kunt behouden. Daarvoor kun je ondersteuning goed gebruiken, zoals een paraplu tegen de regen.

Inhoudsopgave

Voorwoord - Phrenos als Bruggenbouwer	2
Highlights	3
Phrenos in 2019	4
1. Persoonlijk herstel	5
2. Symptomatisch herstel	8
3. Maatschappelijk herstel	11
4. Samenwerking tussen ggz en sociaal domein	19
5. Preventie	21
6. Phrenos in 2019	24
Publicaties	27
Presentaties	29

Voorwoord – Phrenos als bruggenbouwer

In 2015 werd het rapport *Over de brug*, het plan van aanpak voor de behandeling, begeleiding en ondersteuning bij ernstige psychische aandoeningen aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport beschrijft wat nodig is om goede zorg gericht op het herstel van mensen met ernstige psychische aandoeningen beschikbaar en toegankelijk te houden, zeker nu de organisatie van de zorg verandert. Het plan van aanpak roept betrokken partijen op om de zorgbehoeften en mogelijkheden van deze mensen tot leidraad te maken voor de hulpverlening. De behandeling, begeleiding en ondersteuning op landelijk en lokaal niveau moeten goed op elkaar worden afgestemd. Dit vraagt om een proactieve, geïntegreerde aanpak in de regio, maar ook om een landelijke kwaliteitsstandaard en innovatieprogramma voor de zorg aan deze groep. Zo kunnen we de ambitie van aanzienlijk meer herstel bereiken.

Phrenos besloot het meerjarenplan 2016– 2020 te baseren op dit rapport. 2019 was het vierde jaar van deze periode en Phrenos heeft weer veel gedaan op alle vijf de doelstellingen van het meerjarenplan.

Het motto van *Over de Brug* is ontleend aan een gedicht van Martinus Nijhof:

“Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden die elkaar vroeger schenen te vermijden, worden weer bureen.”

(Uit: Martinus Nijhoff (1934). *De moeder de vrouw*).

Phrenos heeft ook in 2019 weer volop bijgedragen aan het bouwen van bruggen bijvoorbeeld: Tussen **volwassenpsychiatrie** en **kinder- en jeugdpsychiatrie** in het kader van preventie van chroniciteit.

Tussen **psychiatrie** en **de verslavingszorg**. Hard nodig omdat de twee aandoeningen vaak samen voorkomen.

Tussen instellingen die **voorheen misschien concurrenten waren** en **nu samenwerken** in het Actieplatform Herstel voor Iedereen!

Tussen **instellingen** en **raden van toezicht** door een presentatie te organiseren voor raad van toezichtleden die onbekend zijn in de ggz.

Tussen **ervaringskennis** en **professionele en wetenschappelijke kennis** bijvoorbeeld door POD of het verstevigen van de condities voor de inzet van ervaringskennis in de zorgpraktijk.

Tussen **psychiatrie** en **filosofie** door het organiseren van goedbezochte lezingen

Tussen voorheen genoemd de domeinen **cure** en **care** door bijvoorbeeld te werken aan netwerkzorg.

Tussen de **ggz** en **het sociaal domein** door bijvoorbeeld het ontwikkelen van een routekaart voor het opzetten van regionale samenwerking.

In het verslag wat volgt kunt u over al deze initiatieven lezen en over nog veel meer. Ik ging naar de Bommel om de brug te zien zo schrijft Nijhof in zijn gedicht. Vier jaar van de tienjaars-ambitie zoals beschreven in *Over de brug* zitten erop. Ondanks alle activiteiten uitgevoerd door Phrenos samen met vele anderen zijn beide oevers nog niet verbonden. Als we willen slagen, vraagt dat een inspanning van velen. Aan Phrenos zal het niet liggen.

Mijn grote dank aan de directie en de andere medewerkers verbonden aan Phrenos!

Elsbeth de Ruijter,
Voorzitter bestuur

Highlights in 2019

Voor Wellness Recovery Action Plan WRAP werden 63 nieuwe facilitators en 24 advanced level facilitators opgeleid.

In maart startte landelijke Netwerk Innovatie & Productie Autisme (NIPA).

Bij vijf teams uit drie ggz-instellingen vond een pilot met Narrative Enhancement and Cognitive Therapy (NECT) plaats.

Op 24 mei organiseerde het Netwerk Vroege Psychose de eerste Nederlandse Psychose Awareness Day. #psychoseawarenessday haalde de 18de plaats op de Twitter trending topic lijst.

Wijkteams uit de Peelgemeenten volgden de cursus 'Pluis – niet Pluis' om hun kennis over ggz-problematiek te vergroten.

Start van een tweejarige implementatiestudie naar het aanbod van Individuele Plaatsing en Steun aan mensen met veel voorkomende psychische aandoeningen.

Enthousiaste onderzoekers van het Actieplatform Herstel voor Iedereen! vormden een onderzoeksnetwerk.

Phrenos in 2019

In 2019 werd wederom invulling gegeven aan het Meerjarenprogramma 2016–2020 van Kenniscentrum Phrenos dat vijf doelstellingen bevat die nauw verbonden zijn met de ambitie van het Plan van aanpak Over de brug (2014). Die ambitie is dat in 2025 een derde van de mensen met ernstige psychische aandoeningen in Nederland persoonlijk, symptomatisch en maatschappelijk herstel heeft bereikt. Kenniscentrum Phrenos wil deze ambitie verwezenlijken door kennisontwikkeling, -verspreiding, -toepassing en door beleidsbeïnvloeding.

In het Jaarplan 2019 staan vijf doelstellingen en voorgenomen activiteiten om deze te bereiken. In dit jaarverslag kunt u lezen hoe Kenniscentrum Phrenos in 2019 aan de doelstellingen gewerkt heeft.

De vijf doelstellingen

1. Phrenos wil bevorderen dat mensen met ernstige psychische aandoeningen individueel en met elkaar aan hun persoonlijk herstel kunnen werken.
2. Phrenos wil bevorderen dat mensen met ernstige psychische aandoeningen de best mogelijke behandeling en zorg ontvangen, waardoor hun psychische én lichamelijke gezondheid substantieel kan verbeteren (symptomatisch herstel).
3. Phrenos wil bevorderen dat mensen uit de doelgroep de gelegenheid hebben om naar eigen wensen aan de samenleving deel te nemen: maatschappelijk herstel op de gebieden wonen, sociale contacten, werken, onderwijs en andere activiteiten.
4. Phrenos wil bevorderen dat cliënten en hun naastbetrokken samenhang en continuïteit ervaren in alle herstelondersteunende activiteiten; de transities in de zorg (naar ambulant en eerste lijn, grote rol van de gemeenten) moeten resulteren in goed georganiseerde lokale zorgnetwerken.
5. Phrenos wil eraan bijdragen dat preventie van ernstige psychische aandoeningen serieus ter hand wordt genomen.

Ten behoeve van alle doelstellingen heeft Phrenos kennis verspreid via publicaties, website, nieuwsbrieven, cursussen, congressen en publicatie van Nederlandstalige signaleringen op de Phrenos website van wetenschappelijke artikelen in internationale tijdschriften.

1

Persoonlijk herstel

high
lights

WELNESS RECOVERY ACTION PLAN (WRAP)

WRAP is een niet aan diagnose gebonden zelfhulpinstrument dat mensen een goed handvat geeft in hun herstelproces. Ervaringsdeskundigen gevende training nadat zij een WRAP Facilitatorsscholing hebben gevolgd.

In 2019 werden 63 nieuwe WRAP Facilitators opgeleid vanuit negen organisaties.

Phrenos heeft samen met het Copeland Center in de Verenigde Staten de verplichte tweejaarlijkse refresher training georganiseerd voor bestaande Advanced Level Facilitators (ALF). Dit gebeurde mede ten behoeve van de registratie door het Mary Ellen Copeland Center). Ook werd onder de bezielende leiding van drie trainers vanuit het Copeland Center – wereldwijd verantwoordelijk voor de scholing in WRAP – een basistraining tot ALF gegeven: 24 deelnemers maakten zich hier de nieuwste inzichten eigen. De club gecertificeerde ALF's bestaat nu uit 24 mensen verdeeld over 16 organisaties.

Het onderzoek 'Naar een brede toepassing van WRAP' is goed op gang gekomen. Binnen dit onderzoek – gesubsidieerd door Agis en uitgevoerd door Phrenos samen met het Trimbos-instituut – wordt een modelgetrouwheidsschaal ontwikkeld en een handreiking voor een brede implementatie van WRAP opgesteld. Beide worden ontwikkeld in nauwe samenwerking met zes praktijken van WRAP: Enik Recovery College van Lister, RIBW Arnhem Veluwe Vallei, GGZ Breburg, GGZ Noord-Holland-Noord, Pameijer en HVO-Querido. Op grond van een intern groepsinterview hebben zij allemaal een aantal werkdoelen gekozen om de randvoorwaarden voor een brede implementatie te onderzoeken. De ontwikkeling van de modelgetrouwheidsschaal wordt afgestemd met het Copeland Center.

HERSTELLEN DOE JE ZELF (HDJZ)

De bewezen effectieve cursus *Herstellen doe je Zelf* is ook dit jaar weer binnen veel zorginstellingen in zowel de behandel-ggz als in het sociale domein aangeboden. Phrenos borgt en ontwikkelt de kwaliteit van deze cursus. Er zijn in 2019 twee landelijke intervisies aangeboden voor cursusleiders. Jeroen de Haan Rißmann en Sacha van Geel hebben bij wijze van proef de vernieuwde training tot cursusleider uitgevoerd die in 2018 is ontwikkeld conform de nieuwste inzichten in de ontwikkeling van ervaringsdeskundigheid. Deelnemers waren ervaren cursusleiders van RIWB Nijmegen & Rivierenland, Parnassia, Breburg. Dit heeft geleid tot een uitgebalanceerde training van drie dagen die Phrenos zal gaan aanbieden.

ERVARINGSDESKUNDIGHEID

Phrenos werkte aan betere condities voor de inzet van ervaringsdeskundigen in de zorgpraktijk. Op verzoek van ZonMw en VWS is door Phrenos, Vereniging van Ervaringsdeskundigen (VvED) en het Trimbos-instituut – alle drie verenigd in het User Research Center – in het kader van het Hoofdlijnenakkoord GGZ 2019 – 2022 een projectaanvraag uitgewerkt om de inzet van ervaringsdeskundigheid verder te ontwikkelen. Per 1 april 2020 start het project "Ontwikkelen van een kwaliteitssysteem voor ervaringsdeskundigen binnen de GGZ".

Infosheet Ervaringsdeskundigheid in multidisciplinaire zorgteams

De werkgroep *Bekostiging ervaringsdeskundigheid* die onder voorzitterschap van Phrenos de structurele bekostiging van ervaringsdeskundigheid binnen de Zorgverzekeringswet wil bevorderen, is dit jaar één keer bij elkaar gekomen. In de werkgroep zitten vertegenwoordigers van MIND, het Trimbos-instituut, ggz-aanbieders, Vereniging van Ervaringsdeskundigen, GGZ Nederland en opleidingen voor Ervaringsdeskundigen. De werkgroep is nu in afwachting van de uitkomsten van een bekostigingsexperiment ervaringsdeskundigheid dat door de NZa wordt uitgevoerd.

Het platform *Familie Ervaringsdeskundigheid* is drie keer bij elkaar gekomen. Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het Platform, MIND en Ypsilon hebben dit jaar een project uitgevoerd waarin samen met stakeholders in de zorg en het sociaal domein een visiedocument voor de inzet van familie ervaringsdeskundigheid is opgesteld.

Met de leden van het platform *F-ACT Ervaringsdeskundigheid* is een infosheet over de inhoud en de randvoorwaarden voor de inzet van ervaringsdeskundigheid in F-ACT en multidisciplinaire teams ontwikkeld.

Vlnr: Wouter Kusters, Kwok Wong en Anne Speckens

LEZINGEN HERSTEL EN FILOSOFIE

In 2019 organiseerde Phrenos in samenwerking met de stichting *Psychiatrie en Filosofie* opnieuw twee goed bezochte lezingenmiddagen in de reeks *Herstel en Filosofie*. Op 17 mei vond de eerste lezingenmiddag plaats. Het onderwerp was: Trage vragen, wijsheid en herstel. Op deze middag spraken de filosofen Harry Kunneman en Leni Tas. Tijdens de tweede lezingenmiddag sprak Anne Speckens over mindfulness en ging Kwok Wong in op hoe hij door mindfulness en open dialoog tracht te komen tot verdieping in aandacht, luisteren en daardoor echt contact maken met cliënten, naasten en medewerkers.

Er was veel belangstelling voor de eind 2018 verschenen bundel *Filosofie bij Herstelondersteuning* met de 12 lezingen uit 2017 en 2018. Al gauw verscheen er een tweede druk.

2

Herstel van gezondheid

CURSUSSEN PSYCHOEZORG

In 2019 zijn in samenwerking met de Stichting Cognitie & Psychose de volgende cursussen georganiseerd. De CAARMS-training werd in het voorjaar van 2019 uitgevoerd. CAARMS betekent 'Comprehensive Assessment of At Risk Mental States'. Met dit meetinstrument kan worden vastgesteld of iemand 'at risk' is voor het ontwikkelen van een psychose. De training *Cognitieve gedragstherapie bij Psychose en Trauma* kende twee uitvoeringen. Deelnemers aan deze training vergroten hun cognitief-gedragstherapeutische vaardigheden, leren psychoseklachten in kaart te brengen en op basis daarvan in lijn met de CGt-protocollen een behandelplan op te stellen en uit te voeren. De in company training 'Over trauma gesproken' is in 2019 bij Dimence, GGZ Centraal en GGZ inGeest georganiseerd. Uit wetenschappelijk onderzoek is bekend dat er in de praktijk nog te weinig aandacht aan (de invloed op klachten van) trauma's wordt gegeven. Met de aangeboden kennis, gesprekstechnieken en screeningsinstrumenten in de training worden medewerkers in staat gesteld om tot een goed oordeel te komen of verder diagnostisch onderzoek en behandeling zinvol kunnen zijn.

NETWERKZORG EN ZORG(MODELLEN) VOOR MENSEN MET ERNSTIGE PSYCHISCHE AANDOENINGEN

Een groot deel van de vernieuwende en integrale behandeling voor mensen met ernstige psychische aandoeningen vindt plaats in (F-)ACT- en VIP-teams en andere gespecialiseerde ambulante teams, en voor de klinische zorg in High Intensive Care (HIC)-afdelingen. In Nederland heeft het concept resource groups snel aan betekenis gewonnen.

Een ander vernieuwend zorgmodel is ART (ART: Actief heRstel in de Triade) dat een inspirerend kader vormt voor de langdurige woonzorg. De uitdagingen zijn: herstelondersteunend werken bij een groep cliënten bij wie dat niet vanzelfsprekend lijkt, aansluiten bij het gewone leven, verminderen van dwang en drang, en het bieden van een hoopgevend perspectief.

Intensive Home Treatment-team (IHT) biedt hulp aan mensen die door hun psychiatrische problemen in crisis zijn of in crisis dreigen te raken en die zonder intensieve behandeling opgenomen zouden moeten worden in een psychiatrisch ziekenhuis.

Phrenos werkt nauw samen met F-ACT Nederland, R-ACT Nederland, de stichting HIC en ART en het Platform IHT om deze vormen van integrale behandeling te stimuleren.

Alle voornoemde zorgmodellen worden - samen met andere benaderingen en initiatieven zoals Peer-Supported Open Dialogue, herstelacademies en IPS - tegenwoordig samengebracht onder de brede noemer netwerkpsychiatrie. Het gaat altijd om intensieve processen waarin familie en andere naasten nauw betrokken zijn, en waarin altijd sprake moet zijn van veelzijdige, sectoroverstijgende samenwerking over langere tijd. Het eigen netwerk, resourcegroep, van de cliënt is daarbij de continue factor in de hulpverlening.

Om bij te dragen aan de integrale zorg die in het begrip netwerkzorg in de psychiatrie tot uitdrukking is gebracht werkt Phrenos mee aan een handboek dat in 2019 in een eerste fase als concept in digitale vorm werd gepresenteerd. Phrenos droeg bij aan de ontwikkeling van en discussie over netwerkzorg in de ggz door het inrichten van een website en het mede-organiseren van een invitational conference op

28 maart 2019. Ggz-instelling Reinier van Arkel trad hierbij als gastheer op.

In 2020 zal het handboek “Netwerkpsychiatrie. Samenwerken aan herstel en gezondheid” verschijnen. De redactionele ondersteuning bij het boek wordt betaald door de Erasmus Universiteit en door Kenniscentrum Phrenos. De redactie van het boek is samengesteld uit vertegenwoordigers van diverse kennisinitiatieven op het gebied van zorg voor ernstige psychische aandoeningen: Niels Mulder, Jaap van Weeghel, Philippe Delespaul, Frits Bovenberg, Bram Berkens, Eva Leeman, Hans Kroon en Tom van Mierlo.

PEER-SUPPORTED OPEN DIALOGUE EN POD NEDERLAND

In 2019 zijn veel stappen gezet ten behoeve van de kennisborging en implementatieontwikkeling van Peer-supported open dialogue (POD) in Nederland. POD is een methode voor de organisatie en inhoud van een zorgpraktijk bij psychische crises die zich richt op het direct betrekken van iemands netwerk en het wezenlijk bespreken van zorgen, wensen, betekenissen en passende deskundige behandelingen. In Engeland zijn weer 30 mensen opgeleid en gediplomeerd in POD. In het samenwerkingsverband POD Nederland zijn Phrenos, Altech, Lister, GGZ Eindhoven, MET ggz en Lentis vertegenwoordigd. POD Nederland wil POD breder implementeren in Nederland en ontwikkelde daartoe de Nederlandse opleiding POD. De opleiding bestaande uit vier interne opleidingsweken verspreid over een jaar is in januari 2020 met veel enthousiasme van start gegaan.

In oktober vond het tweede POD-symposium plaats. Onder de titel ‘Op weg naar Dialoog’ kregen de bezoekers inzicht in de dagelijkse praktijk van POD en konden zij dat in workshops zelf ervaren en van gedachten wisselen.

Ontvangst voor het POD-congres

Ook is in 2019 deelname aan het internationale onderzoek naar POD voorbereid. In dit onderzoek zullen zes tot acht POD-praktijken wereldwijd worden onderzocht op effect en implementatie. Het onderzoek geschiedt in nauwe afstemming met de grote POD *trial* ODESSI in Engeland. Mauricio Alvarez – eerder verbonden als onderzoeker aan de ODESSI studie – is aangetrokken om de komende vijf jaar het onderzoek naar POD in Nederland uit te voeren. Mauricio is aangesteld bij Lister en de organisatorische voorwaarden zijn vanuit het samenwerkingsverband ondergebracht bij Phrenos.

highlights

NIPA (NETWERK INNOVATIE & PRODUCTONTWIKKELING)

Begin maart 2019 startte het NIPA onder de vlag van Phrenos. Het NIPA is een landelijk autisminenetwerk, bestaande uit ggz-organisaties. Het NIPA komt voort uit de voormalige franchiseorganisatie Leo Kannerhuis Nederland. De ggz-organisaties werken samen in de ontwikkeling van kwalitatief hoogstaande behandel- en begeleidingsproducten. Ze willen daarmee bereiken dat mensen met autisme de best mogelijke zorg krijgen in die fasen van het leven en op die levensdomeinen waar zij dat nodig hebben. Dit gebeurt samen met zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen.

Nadat een Commissie (dagelijkse bestuur) was ingesteld, kwam de inhoud meer centraal te staan. Er is een behoeftepeiling gehouden onder de leden. Op basis hiervan is besloten een conferentie over ‘zelfmanagement bij autisme’ te organiseren in 2020. Ook wordt de psycho-educatie voor mensen met autisme sterk herzien.

Eind 2019 startte in opdracht van de landelijke stuurgroep Wachttijden een projectgroep die zich verdiepte in manieren om de zorgvraag van mensen met autisme beter en sneller te kunnen beantwoorden, met verkorting van de wachttijden als gevolg. Op basis van gesprekken met verschillende (ervaringsdeskundige) experts worden praktische aanbevelingen geformuleerd voor ggz-organisaties. Voorjaar 2020 worden de resultaten verwacht. Mogelijk krijgt het project nog een vervolg om de implementatie van de aanbevelingen te stimuleren.

Omdat het netwerk nog jong is, is de nodige aandacht uitgegaan naar het organiseren van randvoorwaarden. Zo zal in 2020 een eigen logo geïntroduceerd worden dat afgelopen jaar ontwikkeld is door een groep ontwerpers en kunstenaars met autisme vanuit Lister.

Een belangrijk speerpunt is ook de uitbreiding met nieuwe leden. Hiertoe voerden commissieleden gesprekken met een aantal geïnteresseerde en geselecteerde ggz-organisaties. Verder vormt stakeholdermanagement met belangrijke partijen in het (autisme)veld een belangrijke activiteit van het NIPA. Om zo tot een relevant netwerk te komen en het NIPA helder en zichtbaar te positioneren binnen het autismeveld.

3

Maatschappelijk herstel

INDIVIDUELE PLAATSING EN STEUN (IPS)

Implementatie in Nederland

In 2019 heeft IPS zich in Nederland verder ontwikkeld. Het aantal ggz-instellingen dat IPS heeft geïmplementeerd is in 2019 gegroeid naar 34 instellingen. Daarmee neemt ook het aantal cliënten toe dat ondersteund wordt met IPS. In augustus 2019 bracht Phrenos een persbericht uit over deze groei omdat bleek dat er in het eerste kwartaal meer dan 1000 mensen van de 3138 cliënten die een IPS-traject volgden, betaald werk hadden gekregen. Ook het aantal IPS-trajecten verdubbelde in twee jaar tijd van 1769 cliënten in 2016 tot 3869 cliënten in 2018. Van alle lopende IPS-trajecten zijn op enig moment zo'n een op de drie deelnemers aan het werk. Dit cijfer groeit naar ruim 40% bij de organisaties die al meerdere jaren bezig zijn met IPS. Dit is een hoog percentage in vergelijking met de resultaten van andere re-integratiemethoden.

Behalve gespecialiseerde ggz-instellingen voeren ook RIBW's IPS steeds vaker uit. Inmiddels zijn er in Nederland acht RIBW's die IPS uitvoeren. Daarnaast is er in 2019 vanuit Phrenos een IPS-training gestart voor een groep re-integratiemedewerkers van de gemeente Amsterdam. Dit in het kader van een vier jaar durende studie vanuit de Vrije Universiteit van Amsterdam. De studie gaat over het effect van IPS, PA (Participatieve Aanpak) en IPS+PA in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk op het gebied van duurzame arbeidsparticipatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Phrenos is mede-aanvrager voor de financiering van deze studie.

IPS en beleid

Ook op landelijk niveau spannen vele partijen zich in om IPS voor steeds meer mensen uit de doelgroep toegankelijk te maken, zoals de ministeries van SZW en VWS, GGZ Nederland, cliëntenorganisatie MIND, UWV, zorgverzekeraars en gemeenten. Dit gebeurt onder andere door samenwerking via het convenant Samen werken aan wat werkt! In dit convenant richten de deelnemende partijen zich op de ondersteuning van mensen met een psychische kwetsbaarheid zodat zij betaald werk kunnen krijgen. Het inzetten van IPS is hierbij een van de belangrijkste middelen. Phrenos is geen convenantpartij maar maakt wel deel uit van de stuurgroep rond dit convenant.

Ook in 2019 organiseerde Phrenos twee bijeenkomsten van het IPS-platform. Deze werden druk bezocht door IPS-trajectbegeleiders en beleidsmakers.

IPS-modeltrouwmetingen

In 2019 werden 16 modeltrouwmetingen door Phrenos uitgevoerd.

Phrenos heeft in 2019 twee nieuwe reviewers voor de modeltrouwmetingen aangenomen in verband met het groeiend aantal instellingen dat IPS implementeert.

Phrenos heeft aan het Centrum voor Certificering ACT en F-ACT (CCAF) gevraagd een training te verzorgen voor IPS-reviewers om hun deskundigheid te bevorderen. De training is in 2019 gestart en wordt in 2020 vervolgd.

Bijeenkomst Platform IPS

high lights

IPS voor mensen met Common Mental Disorders

In 2019 heeft het ministerie van SZW een ministeriële regeling in werking gesteld om Individuele Plaatsing en Steun (IPS)-trajecten voor mensen met *Common Mental Disorders* (CMD) beschikbaar te maken. In totaal was er subsidie beschikbaar waarmee 200 trajecten konden worden uitgevoerd. De aanvraagperiode liep tot en met 29 november 2019 en veel IPS-programma's hebben aanvragen ingediend. Nieuw was dat ook personen voor wie gemeenten verantwoordelijk zijn in aanmerking kwamen voor subsidie voor een IPS-traject. Voor meer informatie zie de [Infographic](#) en [Folder](#) over deze regeling. Om in kaart te brengen of IPS te implementeren is voor de CMD-doelgroep, welke resultaten worden behaald en waar er in de uitvoering knelpunten optreden, zullen verschillende gegevens worden verzameld. Dit gebeurt in een landelijke monitor met uitkomsten van alle IPS-CMD trajecten én in een verdiepend onderzoek (modeltrouwmetingen, focusgroepen en casestudies) bij vier geselecteerde ggz-instellingen. Dit onderzoek wordt door Phrenos uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en UWV.

IPS in gemeenten

Een belangrijke trend is dat naast UWV ook steeds meer gemeenten interesse krijgen in IPS als methodiek om mensen met een (ernstige) psychische aandoening naar werk te ondersteunen of in

te zetten bij behoud van werk. Een grote bijdrage hieraan was een tweejarig programma vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor arbeidsmarktregio's die de arbeidsparticipatie van mensen met een psychische aandoening wilden bevorderen. Hiervoor was € 3,5 miljoen euro beschikbaar met als doel de kwaliteit van de ondersteuning richting duurzame optimale participatie van deze mensen duurzaam te verhogen. Uit het eindrapport bleek dat in 15 regio's de samenwerkende partijen IPS hebben ingezet en er 233 IPS-trajecten zijn gestart. Phrenos heeft bij veel bijeenkomsten in het kader van dit programma een bijdrage geleverd in de vorm van lezingen en workshops over de inzet van IPS.

Om de samenwerking en de positieve beweging die is gemaakt om regionaal en landelijk van elkaar te leren en de aanpak te borgen/bestendigen hebben de ministeries van SZW en VWS een aanvullende impuls beschikbaar gesteld van 1 miljoen euro. Alle 31 regio's die al betrokken waren bij deze aanpak, hebben hiervan gebruikgemaakt.

IPS-Onderwijs

Ook de IPS-begeleiding naar opleidingen verdient extra aandacht en kennisontwikkeling. We pakten dit op door te starten met de ontwikkeling van een aparte module IPS-Onderwijs (IPS-O) waarin IPS wordt aangepast aan de specifieke uitdagingen die onderwijsvragen met zich meebrengen. Deze module wordt ontwikkeld in samenwerking met diverse IPS-trajectbegeleiders en coördinatoren in Nederland. Indien nodig zal ook een speciale modeltrouwschaal voor IPS-O ontwikkeld worden.

IPS in de VS en Europa

We continueerden onze deelname aan de internationale IPS learning community die wordt geleid vanuit het Rockville Institute in Maryland de Verenigde Staten (voorheen vanuit Dartmouth University in New Hampshire). In dit samenwerkingsverband doen wij veel kennis en inspiratie op en kunnen we de Nederlandse IPS-praktijk promoten en verrijken.

In het voorjaar 2020 wordt een eerste Europese meeting georganiseerd in Reykjavik, waaraan Phrenos verschillende bijdragen levert.

CIRCUITS EN WERK (CREW)

Het onderzoek Circuits en Werk (CREW) liep gedurende een periode van vier jaar en is medio 2018 afgerond. Uit deze randomized controlled trial (RCT) bleek dat het toevoegen van cognitieve training aan Individuele Plaatsing en Steun (IPS) op de langere termijn een positief effect heeft op deelname aan betaald werk, bij mensen die de afgelopen 5 jaar een eerste psychose hebben doorgemaakt. Maar liefst tien bij Phrenos aangesloten instellingen deden mee aan het onderzoek. De publieksversie van de resultaten van het onderzoek is gepubliceerd op de website van [Phrenos](#). Op dit moment wordt gewerkt aan een wetenschappelijke publicatie van het onderzoek, in het kader van het proefschrift van Phrenos-collega Daniëlle van Duin.

KENNISCONSORTIUM DESTIGMATISERING EN SOCIALE INCLUSIE

Op 20 april 2018 is het Kennisconsortium destigmatisering en sociale conclusie opgericht. Kenniscentrum Phrenos was hierbij initiatiefnemer in samenwerking met Samen sterk zonder Stigma. Het kennisconsortium wil bijdragen aan de acceptatie en inclusie van mensen met psychiatrische aandoeningen in de Nederlandse samenleving door wetenschappelijke kennis over

Annemiek Lely ervaringsdeskundige en Floor Scheepers, psychiater gingen met elkaar in gesprek over behandeling, waarbij aandacht is voor persoonlijk en maatschappelijk herstel.

effectieve destigmatisering en sociale inclusie te ontwikkelen en toe te passen. Daarnaast biedt het kennisconsortium een infrastructuur voor systematische en duurzame kennisontwikkeling op dit gebied. Een heel belangrijk onderdeel hiervan is samenwerking tussen partijen uit de zorgsector, de wetenschap en het beleid/bestuur. Alleen door bruggen te slaan tussen deze sectoren, kunnen duurzame initiatieven ontwikkeld worden. Het kennisconsortium telt momenteel 39 leden die afkomstig zijn uit diverse sectoren. De activiteiten vinden voornamelijk plaats binnen de drie werkgroepen: Jeugd, Leefomgeving en Werk. Een vierde werkgroep Stigma in de ggz is momenteel in oprichting.

Op 1 februari 2019 organiseerde het kennisconsortium het congres ‘All Inclusive’ over destigmatisering en sociale inclusie. Op dit congres werd duidelijk hoeveel kennis en initiatieven er in Nederland al zijn. Het bood een podium voor ruim 150 wetenschappers, hulpverleners, ervaringsdeskundigen en cliënten om hun kennis over (zelf)stigma te delen. Maar, zoals dagvoorzitter Pauline Meurs de dag samenvatte, is er nog veel werk aan de winkel. Irene van de Giessen (HerstelTalent) zei in haar slotlezing: “Voor je het weet label je zelf en daarom moeten we diep in ons zelf kijken.” Volgens haar moeten mensen er niet van uitgaan dat de aandoeningen chronisch zijn en (zichzelf) daarmee een levenslang stempel opleggen.

Irene van de Giessen tijdens haar slotlezing bij het congres All Inclusive

Op 13 november 2019 is het Kennisconsortium geëvalueerd en is besloten om het voort te zetten in 2020. De focus zal in 2020 meer op de kenniscyclus komen te liggen. Per deelgebied (jeugd, leefomgeving, werk en ggz) zal in kaart worden gebracht welke kennis beschikbaar is en welke kennis nog ontbreekt. Hieruit zal een kennisagenda voortvloeien waarmee gericht ingezet kan worden op nieuwe kennisvergarig.

high
lights

NARRATIVE ENHANCEMENT AND COGNITIVE THERAPY (NECT)

NECT is een veelbelovende geprotocolleerde groepsinterventie die mensen met ernstige psychische aandoeningen helpt bij het tegengaan van zelfstigma. NECT is gebaseerd op de gedachte dat een herstelproces voorspoediger verloopt als cliënten een beter gevoel over zichzelf ontwikkelen, en de hoop en de overtuiging krijgen dat zij vooruitgang kunnen boeken op de doelen die zij belangrijk vinden. NECT bestaat uit twintig wekelijkse groepssessies met daarin een combinatie van psycho-educatie, cognitieve gedragstherapie en een narratief deel waarin persoonlijke herstelverhalen worden geformuleerd en gedeeld. NECT wordt uitgevoerd door GZ-psychologen, psychiaters en klinisch psychologen, altijd samen met een ervaringsdeskundige collega.

De effectiviteit van NECT is in enkele kwalitatieve en kwantitatieve studies onderzocht en de eerste resultaten zijn positief. Inmiddels heeft Kenniscentrum Phrenos NECT in Nederland geïntroduceerd. In 2018 hebben achttien belangstellende ggz-hulpverleners, waaronder ook ervaringsdeskundigen,

een eerste training in NECT gekregen. In 2019 heeft bij vijf teams uit drie ggz-instellingen (Parnassia, GGNet, en Molemann) een pilot met NECT plaatsgevonden. De eerste resultaten laten zien dat bij de cliënten die NECT hebben gekregen het zelfstigma significant vermindert en de hoop significant verbetert. Verder werd de NECT door zowel cliënt als uitvoerder goed ontvangen en gaan drie van de vijf teams zelfstandig verder met het leiden van nieuwe NECT-groepen. Zowel in de NECT-trainingen als in het NECT-onderzoek werkt Phrenos nauw samen met dr. Ilanit Hasson-Ohayon, klinisch psychologe uit Israël, en een van de bedenkers van de NECT-interventie. De pilot zal in de loop van 2020 worden gepubliceerd in een internationaal tijdschrift. Daarnaast is Phrenos bezig met een subsidieaanvraag om NECT op bredere schaal te onderzoeken en te implementeren.

QUICKSCAN DESTIGMATISERING

Kenniscentrum Phrenos ontwikkelde in 2019, in opdracht van en samen met Samen Sterk zonder Stigma, een QuickScan Destigmatisering voor ggz-organisaties. De QuickScan Destigmatisering biedt hulpverleners in de ggz een instrument om destigmatisering op laagdrempelige wijze bespreekbaar te maken en geeft het team handvatten om hier mee aan de slag te gaan.

De QuickScan heeft de vorm van een online tool die eenvoudig in te vullen is door teams in ggz-organisaties. De Quickscan is gebaseerd op de **generieke module Destigmatisering**. RIBW Brabant, GGZ Rivierduinen zijn betrokken geweest bij de ontwikkeling. Samen met Phrenos en SSzS vormden zij een projectgroep die de Quickscan inhoudelijk vorm gaf. De Quickscan werd in de praktijk getest door (ervaringsdeskundige) hulpverleners van RIBW Brabant, GGZ Rivierduinen en HVO Querido. Op basis van de feedback is de Quickscan verder aangepast en verfijnd. De Quickscan komt februari 2020 kosteloos beschikbaar via de website van Samen Sterk zonder Stigma.

MOVIT

In het kader van de implementatie van de richtlijnen, modules en zorgstandaarden is in 2017 het Model voor Intercollegiale Toetsing (MoVIT) ontwikkeld. In dit model bezoeken beroepsgenoten elkaar en kijken als het ware bij elkaar 'in de keuken', met als doel wederzijdse inspiratie, reflectie op de eigen zorgpraktijk, en toetsing en verbetering van de kwaliteit van zorgverlening en/of -organisatie. Het model beoogt ook professionals te ondersteunen bij het toetsen in hoeverre hun huidige praktijk aansluit op kwaliteitsstandaarden op hun werkterrein en waar verbeterpunten liggen. De perspectieven van zowel management als professionals uit ggz-instellingen worden meegenomen, maar ook die van patiënten en familie, niet alleen wat betreft het geven van feedback, maar ook in de ontwikkeling, uitvoering en toetsing van het model.

De MOVIT is opgenomen als kwaliteitsinstrument door het bestuurdersplatform Herstel voor Iedereen en er is twee keer een uitwisseling tussen twee instellingen georganiseerd. Daarnaast zijn de voorbereidingen vergevorderd voor de uitvoering in 2020 van de nieuwe vorm van uitwisseling, de Spiegeldag. Dit gebeurt in samenwerking met het Trimbos-instituut. MoVIT vormt het kloppend hart van deze Spiegeldagen.

HERSTEL VOOR IEDEREEN

Het actieplatform Herstel voor Iedereen is in 2016 opgezet door bestuurders. Inmiddels zijn bij het Platform zeventien ggz-instellingen aangesloten en is het een actief lerend netwerk van en voor patiënten, professionals en wetenschappers in de ggz. Gezamenlijk hebben zij de ambitie om in 2020

een derde meer herstel te hebben gerealiseerd (*Over de brug*). Daartoe wisselen deelnemers onderling hun actieplannen uit, adviseren elkaar en spreken elkaar aan op resultaten.

Drie keer per jaar komen de deelnemende organisaties bij elkaar tijdens een werkconferentie waarvan het programma telkens door een themanetwerk wordt ingevuld. Deze werkconferenties worden erg goed bezocht. In 2019 waren de thema's ervaringsdeskundigheid, licht verstandelijke beperking en gezonde leefstijl. Medewerkers van de deelnemende instellingen deelden hun (ervarings)kennis in lezingen en workshops over hoe zij zelf te werk gaan. Menig deelnemer verscheen voor de camera om een vlog op te nemen, die gepubliceerd werden op www.herstelvooriedereen.nl.

Het onderling toetsen van de actieplannen gebeurt door twee initiatieven. Allereerst worden jaarlijkse spiegeldagen georganiseerd waarbij twee deelnemende instellingen uitwisselen op door henzelf voorgestelde thema's en feedback geven op elkaars plannen, initiatieven en uitwerkingen. Daarnaast is een onderzoeksnetwerk opgezet waarbij de deelnemende instellingen onderzoeken uitwisselen en op specifieke thema's samenwerkingen aangaan en gezamenlijk monitoren.

In 2019 is gestart met de uitwisselingsbijeenkomsten die voortaan drie maal per jaar worden georganiseerd. Op 9 oktober vond de eerste onderzoeksbijeenkomst van de kwantitatieve monitor nieuwe stijl plaats. Deze bijeenkomst stond in het teken van uitwisseling van onderzoeksbevindingen bij de twee thema's ART en leefstijl. De 26 deelnemers, waarbij bijna iedere lidinstelling van Herstel voor Iedereen! was vertegenwoordigd, zorgden voor een goede en brede uitwisseling.

high
lights

Phrenos vervult de rol van inhoudelijk adviseur en coördineert sinds 2018 de monitoring van doelen, processen en resultaten met de focus op onderzoek naar ART, leefstijl, resourcegroepen en herdiagnostiek.

STATE OF THE ART VERSLAVING EN ERNSTIGE PSYCHISCHE AANDOENINGEN

In het najaar van 2019 is het rapport *State of the art Verslaving en ernstige psychische aandoeningen* verschenen. Het rapport doet verslag van een onderzoek naar de kennis over en behoeften op het gebied van herkenning, behandeling en begeleiding van cliënten met een (ernstige) psychiatrische aandoening en comorbide verslaving. Het onderzoek is uitgevoerd door bureau MarkBench in opdracht van Phrenos en Verslavingskunde Nederland.

In het rapport wordt bevestigd dat comorbiditeit van verslaving en (ernstige) psychiatrische aandoeningen veel voorkomt. De onderzoekers concluderen dat cliënten lang niet altijd de best passende zorg ontvangen, ondanks dat kennis en bereidheid bij professionals aanwezig is. Aanwijzingen voor verbeteringen liggen in randvoorwaarden: er is gebrek aan visie, urgentie, een plan, middelen, competenties en deels ook kennis. Plannen en middelen lijken het meest gemankeerd, maar dat kan voortvloeien uit een gebrek aan andere randvoorwaarden. Zo is het opvallend dat, ondanks de recente ontwikkeling van verschillende zorgstandaarden, het ontbreekt aan een richtlijn die gaat over comorbiditeit van verslaving en andere psychische aandoeningen. Het is dus hoog tijd voor een aanpak die professionals in staat stelt de geëigende zorg aan hun cliënten te kunnen bieden en het is helder dat hier op verschillende niveaus op geacteerd moet worden.

In het onderzoek was de respons van cliënten en professionals hoog. Ook is gekeken naar goede praktijken. Verslavingskunde Nederland en Phrenos bereiden op dit moment een werkconferentie voor (verwacht september 2020) om de conclusies en aanbevelingen met het veld te bespreken en de goede praktijken te presenteren.

ERKENNINGSCOMMISSIE LANGDURIGE GGZ

Het erkenningstraject voor de langdurige ggz maakte deel uit van het project 'Good Practices in de Care' van het Zorginstituut Nederland. Het Trimbos-instituut was hierbij verantwoordelijk voor de langdurige ggz. Interventies werden beoordeeld door een onafhankelijke Erkenningscommissie van deskundigen uit wetenschap, praktijk en beleid. Phrenos nam deel aan deze commissie. Helaas heeft de commissie in 2019 haar werk niet kunnen voortzetten omdat het ministerie van VWS hiervoor geen subsidie meer verstrekt.

EXPERTRAAD ROM-EPA

De expertraad ROM-EPA heeft in 2016 een handzame integrale herstelschaal ontwikkeld en deze is in 2017 gevalideerd. Verwacht wordt dat de validatie begin 2020 kan worden afgerond. De leden van de expertraad en hun instellingen hebben zelf in de valideringsstudie geïnvesteerd. Ook Phrenos heeft naar beste vermogen in de expertraad geïnvesteerd, onder andere door de rol van voorzitter te vervullen. Met de komst van Akwa ggz, de opvolger van het Netwerk Kwaliteitsinstituut van de GG, zijn de ROM-expertaden in hun huidige vorm opgeheven. Phrenos is echter voornemens om met alle betrokkenen te blijven werken aan de ontwikkeling van behandelmonitoring die de zorgpraktijk optimaal ten dienste staat.

4

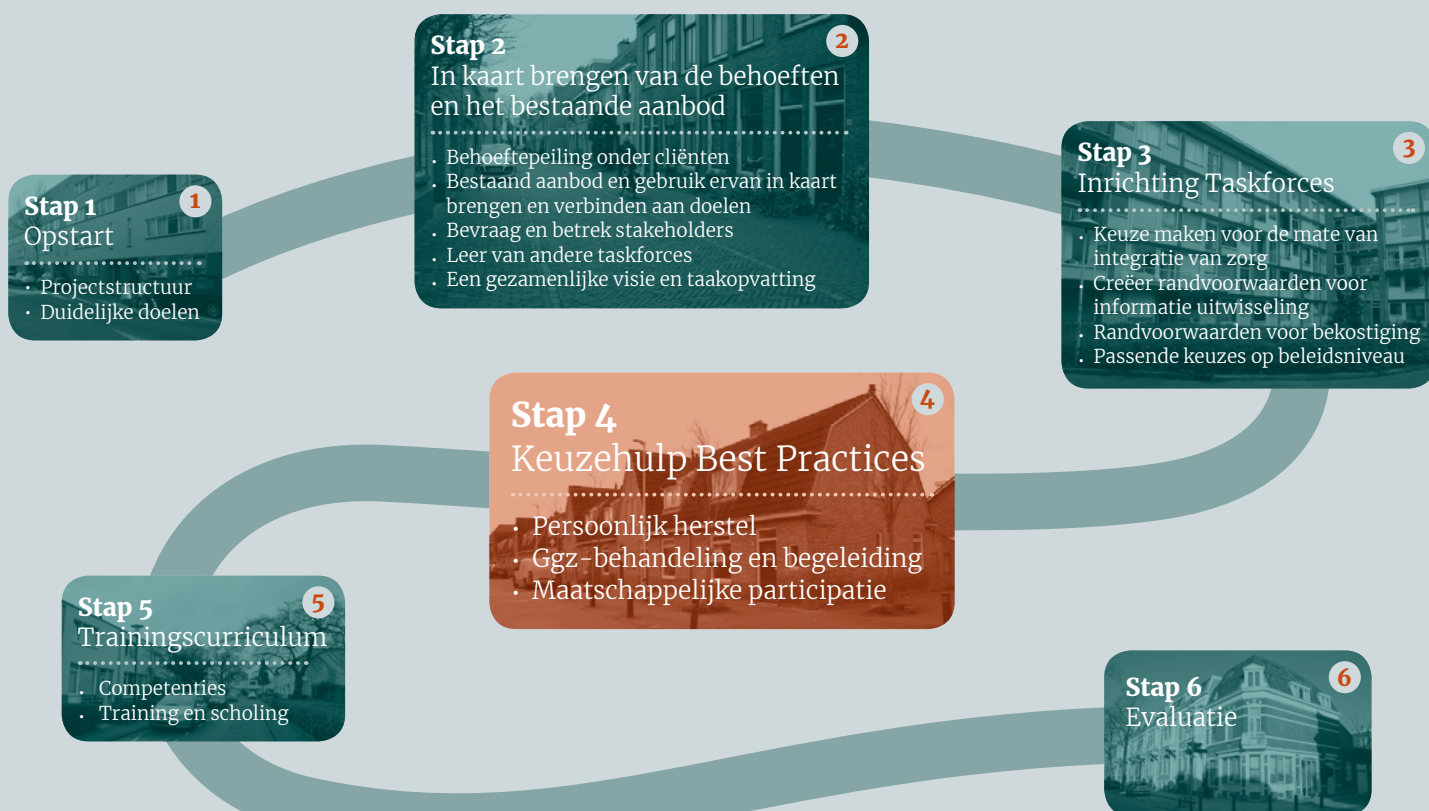
Samenwerking tussen ggz en sociaal domein

ROUTEKAART VOOR HET OPZETTEN VAN REGIONALE SAMENWERKING

Goede en laagdrempelige zorg voor mensen met mensen met ernstige psychische aandoening, heeft grote implicaties voor de organisatie van zorg. Vanwege de uiteenlopende aard van hun behoefte aan hulp op verschillende levensgebieden, zijn mensen met ernstige psychische aandoeningen aangewezen op hulp vanuit verschillende wettelijke kaders en bekostigingsstructuren. Het vraagt om goede afstemming en samenwerkingsafspraken tussen regionale samenwerking tussen de ggz en het sociaal domein.

In 2019 ontwikkelde Kenniscentrum Phrenos een routekaart voor het opzetten van regionale samenwerking tussen de ggz en het sociaal domein voor herstel en burgerschap van mensen met een ernstige psychische aandoening. Deze routekaart is gebaseerd op de evaluatie van de tien regionale Taskforces EPA, geïnitieerd door Zilveren Kruis, waarin zij samen met gemeenten, professionals en cliënten streven naar een integrale aanpak gericht op herstel en burgerschap van mensen met

Routekaart

een ernstig psychische aandoening. Deze tien taskforces zijn bedoeld als een katalysator om de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein verder vorm te geven en stimuleren. In deze **routekaart en keuzehulp**, gemaakt door Kenniscentrum Phrenos met subsidie van de Stichting Achmea Gezondheidszorg, worden de landelijke lessen voor het opzetten van een taskforce (Routekaart) en de best practices voor de inhoud van zorg (Keuzehulp) beschreven.

INZET MENTAL HEALTH FIRST AID VOOR LEKENPUBLIEK IN EINDHOVEN

Phrenos was een van de organisaties die meededen aan het implementatieproject “Inzet mental Health First Aid voor lekenpubliek in Eindhoven”, een initiatief van gemeente Eindhoven, GGzE en MHFA Nederland en waaraan behalve Phrenos ook het Trimbos-instituut meewerkte. Phrenos heeft voor het project een handig stappenplan gemaakt om in de wijk het stigma over mensen met psychische problemen te verminderen. Doel hiervan is woonwijken te creëren waar iedereen zich thuis voelt. Dit stappenplan bestaat uit een **Routekaart Destigmatisering in de wijk Gestel** en een **Keuzehulp**, die een overzicht geeft van ruim 55 interventies voor een inclusieve wijk. Deze publicaties zijn in september 2019 opgeleverd.

In het stadsdeel Gestel komen niet alleen relatief veel mentale gezondheidsproblemen voor, ook zijn er veel zorginstellingen gevestigd. Uit een inventarisatie in de wijk bleek dat veel bewoners zich onveilig voelen en overlast ervaren. Daarnaast is er vrij veel onwetendheid over psychische problemen. Met het oog hierop ontvangen bewoners van de wijk Gestel, en inmiddels ook uit andere wijken van Eindhoven, de cursus ‘Eerste hulp bij psychische problemen’ (Mental Health First Aid). Parallel hieraan is in samenwerking met bewoners van de wijk Gestel het stappenplan ontwikkeld. Gedachte hierachter is dat een goede en positieve context kan bijdragen aan een inclusieve woonomgeving, waarin de opgedane kennis en vaardigheden vanuit MHFA kunnen floreren.

high lights

KENNIS- EN WERKATELIER GGZ VOOR GEMEENTEN

Om bij te dragen aan de samenwerking tussen de ggz en het sociaal domein is Phrenos in samenwerking met de Academie Sociaal Domein van JB Lorenz gestart met de ontwikkeling van een cursus ‘Pluis – niet pluis’ voor leden van wijkteams en andere professionals in het sociaal domein die te maken hebben met de ondersteuning van mensen met psychische problemen. Samen met een ggz-expert uit de regio wordt met het wijkteam bekeken hoe de ggz-problematiek in de wijk, stad of gemeente eruitziet en hoe het ggz-aanbod in de regio werkt. Op die manier leren de professionals verward gedrag en psychische problematiek in de wijk te herkennen en onderscheiden, er vanuit hun eigen rol en expertise mee om te gaan en een goede verbinding te maken tussen zorg en ondersteuning. In 2019 zijn vijf cursusdagen in de Peelgemeenten gehouden. Voor 2020 staan meer gemeenten op de lijst om de cursus te volgen. Bij de organisatie en uitvoering van de cursus in de verschillende gemeenten worden professionals van deelnemende instellingen van Phrenos betrokken, die op het snijvlak van ggz en sociaal domein werken. Daarmee worden de lijnen tussen ggz en sociaal domein korter en kan de samenwerking worden verbeterd.

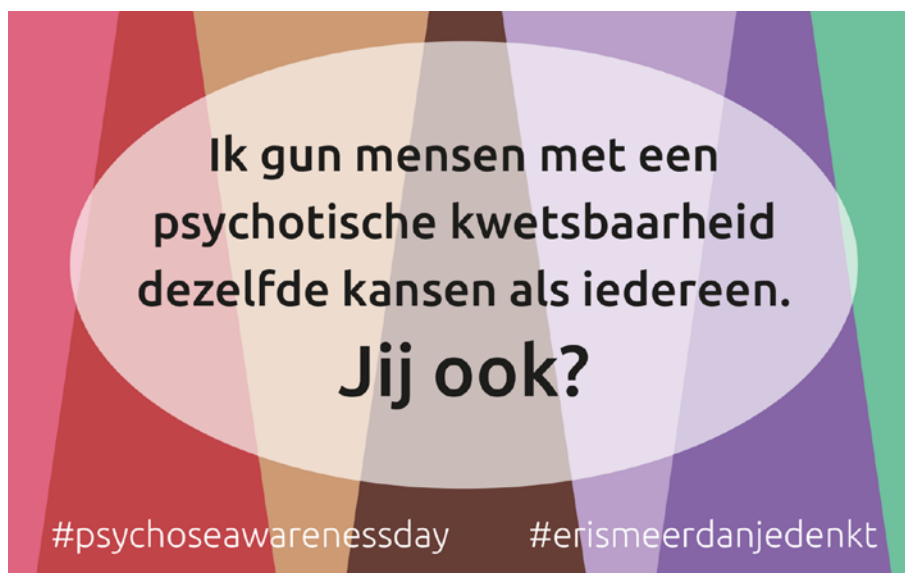

5

Preventie

NETWERK VROEGE PSYCHOSE

Het Netwerk Vroege Psychose (NVP), onderdeel van Phrenos, stelt zich ten doel kennis en ervaring uit te wisselen op het gebied van vroege psychosozorg en daarmee de kwaliteit van deze zorg verder te bevorderen. Professionals, onderzoekers, opleiders, vertegenwoordigers van cliënten- en naastenverenigingen die te maken hebben met de zorg voor mensen met vroege psychose, kunnen lid worden. De meeste leden zijn afkomstig van Vroege Interventieteams Psychose (VIP)-teams, maar ook professionals die werkzaam zijn in andere organisatievormen van (vroege) psychosozorg zoals F-ACT Jeugd of een regulier FACT-team met aandacht voor Vroege Psychose zijn vertegenwoordigd. Op 31 december 2019 waren 315 mensen lid.

high
lights

Jaarlijks kiest de Commissie NVP een speerpunt uit haar meerjarenplan. In 2019 was dat normalisering. In dat kader is in 2019 gestart met de Nederlandse versie van de internationaal gehouden Psychose Awareness Day, een campagne die normalisering van psychose(gevoeligheid) en het doorbreken van vooroordelen nastreeft. In samenwerking met RGOc, Psychosenet.nl, Anoiksis, Mind Ypsilon, Hamlett en Marvelous Mind zijn diverse activiteiten in het land uitgevoerd, waaronder een Quoto-actie (een foto of selfie van een quote), interviews op radio, tv, websites en in de krant en theatervoorstellingen. Op de dag zelf (24 mei) stond #psychoseawarenessday om 10.00 uur op de 18e plaats op de twitter trending topic lijst.

Daarnaast werd op 10 december 2019 de jaarlijkse netwerkconferentie georganiseerd met als thema 'Normalisering van Vroege Psychose: hoe normaal moet je zijn?' De 106 deelnemers konden luisteren naar inhoudelijke presentaties en in de middag kiezen uit tien workshops over destigmatisering en normalisering, waaronder destigmatisering in de praktijk, stigmaeducatie, Quicksan destigmatiserend werken in de ggz, destigmatisering in de wijk, de balans van openheid op het werk en NECT. De netwerkconferentie werd in samenwerking met het Kennisconsortium Destigmatisering en met medewerking van vooral Samen Sterk zonder Stigma georganiseerd.

Ten slotte hebben in het kader van normalisering twaalf tweedejaars hbo-studenten toegepaste psychologie van de Fontys Hogeschool een interventie ontwikkeld om psychose bespreekbaar te maken bij hbo-studenten en heeft een vierdejaars student een opdracht hierover in 2020 aanvaard.

Het NVP heeft zich ook in 2019 beziggehouden met het verbeteren van de kwaliteit van de Vroege Psychosezorg. Daar op diverse plekken in het land VIP-teams met (dreigende) opheffing geconfronteerd worden, heeft de Commissie NVP in samenspraak met leden besloten om in 2020 voor het speerpunt 'Toekomst van VIP' te kiezen. Dit naar aanleiding van een contactpersonenoverleg over dit thema, waar de zorgen maar ook de dromen over de toekomst gedeeld werden. Onderdeel van deze discussie was het belang van transitiepsychiatrie (18-/18+), integrale behandeling van comorbiditeit, transdiagnostische behandeling en preventie van langdurige problematiek (tertiaire preventie).

PREVENTIE VAN DE NADELIGE GEVOLGEN VAN (ERNSTIGE) PSYCHISCHE AANDOENINGEN

In samenwerking met GGNet is Phrenos in 2017 gestart met een initiatief over de preventie van ernstige psychische aandoeningen. Preventie is één van de twee strategieën die moeten worden ingezet om een derde meer herstel – of: een derde minder EPA – in Nederland te realiseren (*Over de brug*, 2014). Het project, in de eerste fase in de vorm van een voorstudie, richt zich op de preventie bij mensen die al bij de ggz bekend en in behandeling zijn (tertiaire- of zorggerelateerde preventie). Het gaat om preventieve activiteiten die in principe binnen het bereik van de ggz en de aldaar werkende professionals liggen. Allereerst is een veldraadpleging uitgevoerd, in welk kader 35 (ervarings)deskundigen op de verschillende deelterreinen van de ggz zijn geïnterviewd. Omdat dit thema deels buiten het kader van de EPA-zorg in engere zin valt, is tijdens de voorstudie ook veel gesproken met personen uit aangrenzende (zorg)domeinen. Inmiddels zijn uit deze veldraadpleging een artikel voor het *Tijdschrift voor Psychiatrie* (verschenen in januari 2020) en een hoofdstuk voor het boek "Netwerkpsychiatrie. Samenwerken aan herstel en gezondheid" (verschijnt eind 2020) gereedgekomen. De resultaten van deze veldraadpleging dienen als kennisbasis voor een gezamenlijk op te stellen 'plan van aanpak preventie EPA'. Dit vervolg willen wij in nauwe samenwerking met anderen, waaronder de andere ggz-kenniscentra, oppakken.

Eveneens in het kader van preventie van ernstige psychische aandoeningen zijn in 2019 grote vorderingen gemaakt met de systematische review en meta-analyse over het langetermijnbeloop en de predictoren van klinisch, maatschappelijk en persoonlijk herstel van mensen met psychotische stoornissen. Dit project, dat de basis vormt voor het promotietraject van Phrenosmedewerker Lars de Winter, wordt in nauwe samenwerking met een aantal hoogleraren uitgevoerd.

Meta-analyse beloop psychose

In 2018 is Phrenos gestart met een grootschalig literatuuronderzoek en meta-analyse waarbij het beloop van een psychose in kaart wordt gebracht en wordt gekeken welke factoren van invloed hierop zijn. Dit hebben we gedaan door alle studies, die mensen met een psychose over meerdere jaren volgen, mee te nemen in het onderzoek. We maken hierbij onderscheid tussen studies die mensen volgen met verschillende ziekteduren, te weten: mensen met een eerste psychotische episode (0-2 jaar), mensen in hun vroege psychose (2-5 jaar), mensen die middellang in zorg zijn (5-10 jaar) en mensen die al langduriger in zorg zijn (>10 jaar). Daarnaast houden we rekening met verschillende

factoren die het beloop beïnvloeden. We zullen aparte publicaties gaan maken voor verschillende hersteldimensies: maatschappelijk herstel; herstel van symptomen; kwaliteit van leven en subjectief welbevinden; en neurocognitie. Vanaf begin 2020 zal dit onderzoek in samenwerking met het Amsterdam UMC plaatsvinden. De eerste publicatie over maatschappelijk herstel zal medio 2020 worden ingediend.

Samenwerken met het Kenniscentrum voor Kinder & Jeugdpsychiatrie

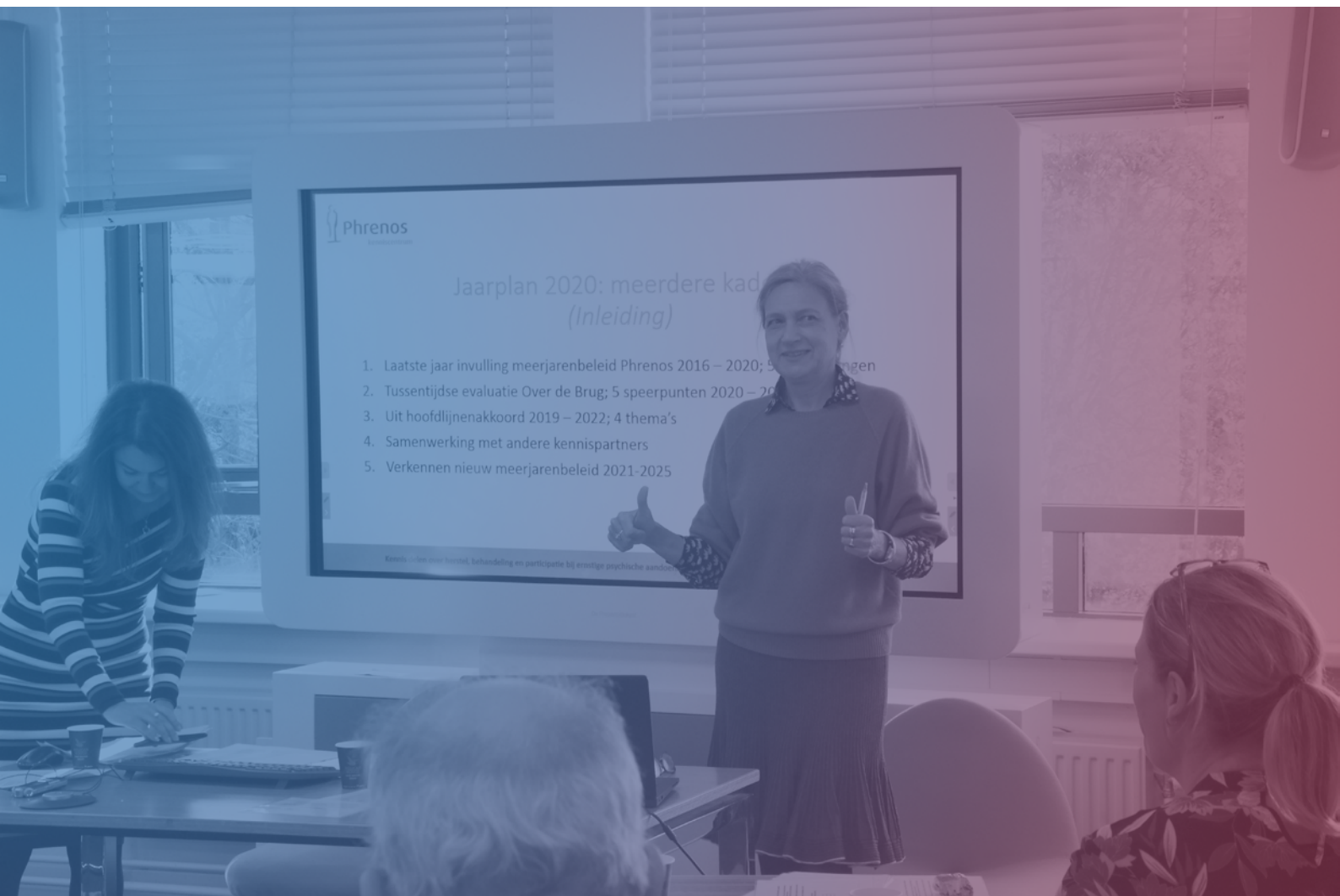
In het kader van de preventie van EPA, en vanuit het perspectief van 'levensloopp psychiatrie', is naast de samenwerking met meer diagnose gebonden kenniscentra, ook meer samenwerking met het Kenniscentrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie gewenst. In 2018 zijn Phrenos en het Kenniscentrum voor K&J gestart met een verkenning van de samenwerkingsmogelijkheden. Preventie van ernstige psychische aandoeningen en het voorkomen van een kennisbreuk in de zorg rond de overgang van jeugdzorg naar volwassenzorg vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. We verwachten dat deze verkenning in 2020 tot enige concrete samenwerkingsinitiatieven zal leiden. Daarnaast behoren het Kenniscentrum voor K&J en Phrenos beide tot de kennispartners die zich in het Kennisconsortium Destigmatisering en sociale inclusie verenigd hebben.

Phrenos in 2019

In 2019 kregen wij van 37 ggz-instellingen die deelnemen aan ons kenniscentrum het vertrouwen. Per 1 januari 2019 is ook Reinier van Arkel toegetreden tot ons kenniscentrum.

Lara de Brito en Jeanne Nitsche bij de deelnemersraad

DEELNEMERSRAAD

In 2019 kwamen de leden van de Deelnemersraad en afgevaardigden van Anoiksis en Ypsilon twee keer bij elkaar.

We introduceerden het middagsymposium in combinatie met de vergadering. Het middagsymposium werd zo veel mogelijk rond een thema georganiseerd. In 2019 ging veel aandacht uit naar het thema samenwerking tussen ggz en het sociaal domein met:

- een introductie op de Amsterdamse wijk-GGD'er;
- een presentatie van de lessen afkomstig van 10 regionale Taskforces EPA van Zilveren Kruis;
- een kennismaking met de gemeente Wageningen die als niet-centrumgemeente alle Wmo-taken zelf uitvoert en
- een gesprek met de gemeente Eindhoven die de ervaringen deelde over het realiseren van een inclusieve wijk Gestel.

Daarnaast kwam GGZ Oost Brabant de resultaten presenteren van het vijf jaren lang systematisch gebruiken van de ROPI (Recovery Oriented Practices Index).

INTERNE ORGANISATIE

Bestuur

In 2019 was het bestuur als volgt samengesteld:

- Irene van de Giessen, lid (directeur Stichting HerstelTalent en adviseur van de afdeling EPA van de NVvP)
- Marina Heslen, lid (bestuurder RIBW Brabant)
- José Manshanden, penningmeester (directeur GGD / directeur Publieke Gezondheid van de GGD Amsterdam)
- Niels Mulder, lid (hoogleraar Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Erasmus Universiteit Rotterdam, psychiater en onderzoeker Antes/BavoEuropoort)
- Elsbeth de Ruijter, voorzitter (voorzitter raad van bestuur GGZ inGeest; per 1 januari 2020 lid van de Raad van Bestuur GGZ NHN)
- Peter van Zuidam, lid (lid kenniscentrum Zorgverzekeraars Nederland, zorginhoudelijk adviseur GGZ Zilveren Kruis)
- Lara de Brito, lid (wethouder Gezondheid, Onderwijs en Voedsel, gemeente Wageningen)

Bureau

Eind 2019 telde het bureau van Phrenos zeventien medewerkers (totaal 12 fte):

- Cris Bergmans, Individuele Plaatsing en Steun (IPS)
- Dienke Boertien, herstel, ervaringsdeskundigheid en participatie
- Chrisje Couwenbergh, beleid en onderzoek
- Daniëlle van Duin, implementatie en onderzoek
- Kristien Harmsen, communicatiemedewerker
- Joyce Huls, secretariaat
- Fons van de Kar(tot april), scholing en congressen
- Marleen Oranje (vanaf mei), scholing en congressen
- Jeanne Nitsche, directie, portefeuille algemene zaken
- Suzan Oudejans, implementatie en onderzoek
- Dorothé van Slooten, innovatie en vroege psychose
- Tinka Verweij, secretariaat
- Jaap van Weeghel, directie, portefeuille wetenschap
- Lars de Winter, wetenschappelijk medewerker
- Gert de Jager, communicatie Herstel voor Iedereen
- Sanne Baudoin (vanaf maart), stafmedewerker voor o.a. NIPA
- Sarita Sanches (vanaf juni), onderzoek

Op projectbasis werkten mee:

- Toine Ketelaars, signaleringen onderzoek in buitenlandse publicaties
- Gerdie Kienhorst, Textability
- Bob Monter, website POD
- Iana Hilhorst, oproepkracht secretariaat
- Evelien Hulshof, WRAP trainer

Publicaties

Vanuit Phrenos werden twee Engelstalige artikelen over Individuele Plaatsing en Steun (IPS) geschreven. Het eerste artikel gaat over verleden, heden en toekomst van IPS in Nederland. Dit artikel verscheen eind 2019 in een themanummer over 'IPS in internationaal perspectief' van het *Psychiatric Rehabilitation Journal*. Ook hebben we een artikel geschreven waarbij we hebben gekeken in hoeverre een verbetering in de kwaliteit van implementatie, met behulp van de modeltrouwscores, leidt tot verbetering in plaatsing naar werk in de IPS-programma's. Dit artikel is eind 2019 ingediend bij *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*.

ENGELSTALIGE PUBLICATIES

- Bitter, N., Roeg, D., Nieuwenhuizen, C. van, **Weeghel, J. van** (2019). Training professionals in a recovery-oriented methodology: a mixed method evaluation. *The Scandinavian Journal of Caring Sciences*, January 2019. DOI: 10.1111/scs.12644.
- Brouwers, E. P. M., Joosen, M. C. W., Zelst, C. van, **Weeghel, J. van** (2019). To disclose or not to disclose: a multi-stakeholder focus group study on mental health problems in the work environment. *Journal of Occupational Rehabilitation*.
- Duin, D. van, Winter, L. de**, Oudt, M., Veling, W., Kroon, H., **Weeghel, J. van** (2019). The effect of rehabilitation combined with cognitive remediation on functioning in persons with severe mental illness: systematic review and meta-analysis *Psychological Medicine* January 2019. DOI: 10.1017/S003329171800418X.
- Keet, R., Vetten-Mc Mahon, M. de, Shields-Zeeman, L., Ruud, T., **Weeghel, J. van**, Bahler, M., Mulder, C.L., Zelst, C. van, Murphy, B., Westen, K., Nas, C., Petrea, I., Pieters, G. (2019). Recovery for all in the Community; Position Paper on Principles and Key Elements of Community-Based Mental Health Care. *BMC Psychiatry* (accepted).
- Kortrijk, H., Schaefer, B., **Weeghel, J. van**, Mulder, C.L., Kamperman, A. (2019). Trajectories of patients with severe mental illness in two-year contact with Flexible Assertive Community Treatment teams using Routine Outcome Monitoring data; an observational study. *PLoS ONE* 14(1):e0207680. DOI:10.1371/journal.pone.0207680.
- Oud, M., **Winter, L. de**, Vermeulen-Smit, E., Boddien, D., Nauta, M., Stone, L., Heuvel, M. van den, Al Taher, R., Graaf, I. de, Kendall, T., Engels, R., & Stikkelbroek, Y. (2019). Effectiveness of CBT for children and adolescents with depression: A systematic review and meta-regression analysis. *European Psychiatry*, 57, 33-45. doi:10.1016/j.eurpsy.2018.12.008
- Pelleboer-Gunnink, H. A., Oorsouw, W. M. W. J., **Weeghel, J. van**, Embregts, P. J. C. M. (2019). Stigma research in the field of intellectual disability: A scoping review on the perspective of care providers. *International Journal of Developmental Disabilities*.
- Pelleboer-Gunnink, H. A., **Weeghel, J. van**, Embregts, P. J. C. M. (2019). Public stigmatisation of people with an intellectual disability: A mixed-method population survey into stereotypes and their relationship with familiarity and discrimination. *Disability and Rehabilitation*.

- Roosenschoon, B.-J., Kamperman, A.M., Deen, M., **Weeghel, J. van**, Mulder, C.L. (2019). Determinants of clinical, functional and personal recovery for people with schizophrenia and other severe mental illnesses: a cross-sectional analysis. *Plos One* 14(9)e0222378
- Tjaden, C., **Weeghel, J. van**, Delespaul, Ph., Keet, R., Castelein, S., Boumans, J., Leeman, E., Malm, U., Kroon, H., Mulder, N. (2019). The resource group method in severe mental illness: Study protocol for a randomized controlled trial and a qualitative multiple case study. *International Journal of Mental Health Systems* 13(15) March 2019. DOI: 10.1186/s13033-019-0270-2.
- Weeghel, J. van**, Zelst, C. van, **Boertien, D.**, Hasson-Ohayon, I. (2019). Conceptualizations, Assessments, and Implications of Personal Recovery in Mental Illness: A Scoping Review of Systematic Reviews and Meta-Analyses. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 42(2), 169–181. <https://doi.org/10.1037/prj0000356>
- Weeghel, J. van**, **Bergmans, C.**, **Couwenbergh, C.**, Michon, H., **Winter, L. de** (2019). Individual placement and support in the Netherlands: Past, present, and future directions. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, June, DOI: 10.1037/prj0000372
- Winter, L. de**, **Weeghel, J. van**, **Couwenbergh, C.**, Klaver, K., Oud, M., Haan, L. de, Veling, W, Mulder, C.L., Hasson-Ohayon, I., Boonstra, N., (2019). Assessment of social recovery outcomes over the course of psychosis and psychotic disorders – a systematic review and meta-analysis. PROSPERO 2019 CRD42019139814
- Yoder, W.R., Karyotaki, E., Cristea, I.-A., **Duin, D. van**, Cuijpers P. Researcher allegiance in research on psychosocial interventions: meta-research study protocol and pilot study. *BMJ Open* 2019;9:e024622. doi:10.1136/bmjopen-2018-024622

NEDERLANDSTALIGE PUBLICATIES

- Couwenbergh C.**, **Winter L. de**, **Oudejans S.** (2019) Onderzoeksrapportage Verbeteren van zorg voor mensen met ernstige psychische aandoeningen. Landelijke lessen en best practices uit de taskforces EPA voor regionale samenwerking van de ggz en het sociaal domein gericht op herstel en burgerschap van mensen met een ernstige psychische aandoening.
- Couwenbergh, C.**, **Weeghel, J. van** (2020). Hoe kunnen we stagnatie van herstelprocessen en chronische problemen bij patiënten in de psychiatrie beter voorkomen? Een veldraadpleging onder Nederlandse experts. *Tijdschrift voor Psychiatrie* 62, 18–26.
- Duin, D. van**, **Winter, L. de**, **Weeghel, J. van**. (2019) Het effect van IPS versterken met cognitieve vaardigheidstraining. Publieksversie resultaten CREW- studie. Utrecht: Kenniscentrum Phrenos.
- Meer, L. van der, **Weeghel, J. van** (2019). Rehabilitatie. In: W. Cahn, I., Myin-Germeys, R. Bruggeman, L. de Haan (redactie), *Handboek schizofreniespectrumstoornissen*. Amsterdam: De Tijdstroom/ Boom, pp. 713–732.
- Oudejans, S.**, Zelst, C. van, **Slooten, D. van** (2019). Literatuur- en praktijkonderzoek – onderdeel van het project ‘Destigmatisering in de wijk – Gestel’. Kenniscentrum Phrenos, Utrecht.

Presentaties

Baudoin, S. Workshop Quickscan Destigmatisering t.b.v. Netwerkonferentie Vroege Psychose.

Utrecht, 10 december 2019.

Bergmans, C. Presentatie werken met IPS voor een leerkring van arbeidsdeskundigen (Onderlinge Toetsing). Dordrecht, 14 februari 2019.

Bergmans, C. (samen met Grotenhuis H.J.) Presentatie op de praktijkdag van de programmaraad over de subsidie- en onderzoeksregeling IPS voor de CMD-groep. Bunnik, 14 maart 2019.

Bergmans, C. Presentatie werken met IPS voor contactpersonenoverleg Netwerk Vroege Psychose (NVP). Utrecht, 10 april 2019.

Bergmans, C. (samen met Soest, M. en Grotenhuis H.J.). Presentatie op de van de programmaraad over de subsidie- en onderzoeksregeling IPS voor de CMD-groep. Bunnik, 16 april 2019.

Bergmans, C. en Locket, H. Stakeholder Discussion Groups. International Colleagues. Annual meeting of the International IPS Learning Community. Denver, 23 mei 2019.

Bergmans, C. Presentatie werken met IPS en IPS voor de CMD-groep voor deelnemersvergadering Nederlands Kenniscentrum Angst en Depressie (NedKAD). Utrecht, 3 juni 2019.

Bergmans, C. Presentatie Waarom IPS Werkt voor Verzekeringsartsen en Arbeidsdeskundigen van regiokantoor Leiden. Leiden, 27 juni 2019.

Bergmans, C. Presentatie op de afsluitende bijeenkomst 'Impuls regionale samenwerking GGZ en Werk & Inkomen'. Wat levert de inzet van IPS op? Een voorbeeld uit de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht. Zeist, 21 november 2019.

Bergmans, C. IPS Kick-off bijeenkomst bij Ribw Brabant. Tilburg, 9 december 2019

Boertien, D. POD bij Buurtzorg T. Rotterdam, april 2019.

Boertien, D. POD op het ISPS congres - 'From stranger to connection'. Rotterdam, augustus 2019.

Boertien, D. Gastles ervaringsdeskundigheid. Howie the Harp, Amsterdam, 10 april 2019.

Boertien, D. Herstelacademies en zelfregiecentra, organiseren van vrije ruimte. MIND, Amersfoort, mei 2019.

Boertien, D. Herstelondersteunend leiding geven. Rivierduinen, september 2019.

Couwenbergh, C. Managementontwikkelingsbijeenkomst Gebiedsgericht Werken. Rivierduinen, 19 maart 2019.

Couwenbergh, C. Webinar IPS CMD i.s.m. Ministerie SZW en UWV. 21 maart 2019.

Couwenbergh, C. Ontwikkelingen in de zorg voor mensen met Ernstige Psychische Aandoeningen, voor de Ned Vereniging voor Toezichthouders (NVTZ). Altrecht Zeist, 28 maart 2019.

Couwenbergh, C. Best Practices uit de Taskforces EPA, deelnemersraad Phrenos. 17 april 2019.

Couwenbergh, C. Best Practices uit de Taskforces EPA, Studiedag EPA (Leids Congresburo). Utrecht, 8 mei 2019.

Couwenbergh, C. Bijdrage aan symposium over armoedebestrijding in de GGZ i.s.m. Cees Slooff, F-ACT-congres. Assen, 6 juni.

Couwenbergh, C. Bijdrage aan de beleidsdag voor de directieleden van ggz Rivierduinen over herstelgericht leiding geven. 19 september 2019.

Couwenbergh, C. Workshop onderzoek op POD-symposium. Utrecht, 11 oktober 2019.

- Couwenbergh, C.** Vervolgbijeenkomst NVTZ met bestuurders en RvT-leden over actuele zaken in de ggz. 19 november 2019.
- Couwenbergh, C.** Presentatie i.s.m. ZN en Zilveren Kruis bij Landelijk Overleg Meerjarenagenda BW/MO over Samenwerking GGZ en sociaal domein. 3 december 2019.
- Oudejans, S., Weeghel, J. van.** Stigmatisering van mensen met een psychische aandoening in Nederland – Doelgroepanalyse, Ministerie van VWS. Den Haag, 16 januari 2019.
- Oudejans, S.** Intermezzo's en energizers, Congres All Inclusive. Utrecht, 1 februari 2019.
- Oudejans, S., Wetzter, H.** Stigmalab – ontwerp je eigen interventie, Congres All Inclusive. Utrecht 1 februari 2019.
- Oudejans, S., Weeghel, J. van.** Spits, M. The role of employment, nuisance and age in stigma towards people with mental health disorders, ENMESH. Lissabon, 6 juni 2019.
- Oudejans, S., Weeghel, J. van.** Spits, M. Public stigma in the Netherlands: predictors and target groups – poster presentation, ENMESH. Lissabon, 8 juni 2019.
- Slooten, D. van.** MoVIT Herstel voor Iedereen: Altrecht-Lister combinatie – GGZ Breburg. Etten-Leur, 21 februari 2019
- Slooten, D. van.** MoVIT Herstel voor Iedereen: GGZ NHN – GGZ Friesland. Wieringerwerf, 19 maart 2019
- Slooten, D. van, Jacksteit D., Bergen, A.-M. van Christine Kuiper, C.** 4e Congres Mensen met verward gedrag; De werkelijkheid achter de E33-melding. Workshop: 'Verward en dan? Levende klantreis verward gedrag'. Driebergen, 25 juni 2019
- Slooten, D. van, Oudejans, S.** Project MHFA voor lekenpubliek in Eindhoven. Co-creatie bijeenkomst voor stakeholders van stadsdeel Gestel, Eindhoven: 'Een welkome wijk'. Eindhoven 2 juli 2019
- Slooten, D. van, Oudejans, S., en Wetzter, H.** Deelnemersraad Kenniscentrum Phrenos. Workshop: 'De inclusieve wijk: een breed gedeelde verantwoordelijkheid'. Utrecht, 30 oktober 2019
- Slooten, D. van, Zwaal, J., Son, W. van.** Netwerkonferentie NVP 'Normalisering en vroege psychose: hoe normaal moet je zijn?' Interview: 'Hoe open kun je zijn?' Utrecht, 10 december 2019
- Slooten, D. van, Oudejans, S.** 10 december 2019 Netwerkonferentie NVP 'Normalisering en vroege psychose: hoe normaal moet je zijn?' Workshop: 'Destigmatisering in de wijk'. Utrecht, 10 december 2019
- Slooten, D. van, Sanches, S.** Focusgroep Kwaliteitskompas voor cliënten en naasten: 'Waar loop je tegenaan in de zoektocht naar de meest passende zorg en ondersteuning en wat zou daar een goede oplossing voor zijn?' Utrecht, 12 december 2019
- Weeghel, J. van.** Personen met verward gedrag. Van acute zorgnood naar sociale inclusie. Voordracht op de studiedag over mensen met verward gedrag. Heiloo, 29 januari 2019.
- Weeghel, J. van.** Destigmatisering in Nederland. Hoe gaan we verder? Voordracht op het congres 'All Inclusive'. Utrecht, 1 februari 2019.
- Weeghel, J. van.** Individuele Plaatsing en Steun (IPS). Groeicijfers in Nederland. Presentatie op de bijeenkomst van de stuurgroep convenant 'Werken aan wat werkt' met de staatssecretarissen Van Ark (SZW) en Blokhuis (VWS). Den Haag, 7 februari 2019.
- Weeghel, J. van.** Individuele Plaatsing en Steun (IPS). Zó werkt het. Voordracht op de lunchbijeenkomst van de ministeries van VWS en SZW. Den Haag, 14 februari 2019.
- Weeghel, J. van.** Preventie van chroniciteit: wat vinden deskundigen? Veldraadpleging onder Nederlandse experts. Voordracht op het ESPri symposium. Rotterdam, Erasmus MC, 19 maart 2019.

- Weeghel, J. van.** De ontwikkeling en validering van de Integrale Herstel Schaal (IHS). Presentatie bij studiebijeenkomst Parnassia. Den Haag, 21 maart 2019.
- Weeghel, J. van.** Stigma en verslaving: bevindingen in Nederland. Presentatie op het Voorjaarscongres van de NVvP. Maastricht, 3 april 2019.
- Weeghel, J. van.** Over de toekomst van IPS in Nederland. Presentatie op de bijeenkomst van het IPS-platform. Utrecht, 12 april 2019.
- Weeghel, J. van.** Persoonlijk herstel. De ontwikkeling van een krachtig begrip in de GGz. Voordracht tijdens de workshop 'Klachten en krachten in de praktijk', NIAS. Amsterdam, 24 april 2019.
- Weeghel, J. van.** Over de brug, een tussenstand na 5 jaar. Voordracht op het EPA-congres. Utrecht, 8 mei 2019.
- Weeghel, J. van, Zelst, C. van, Boertien, D., Hasson-Ohayon, I.** Conceptualizations, assessments and implications of personal recovery from mental illness: A scoping review of systematic reviews and meta-analyses. Presentation at ENMESH conference. Lissabon, 6 juni 2019.
- Weeghel, J. van.** Arbeidsre-integratie van mensen met psychische aandoeningen: zó werkt het. Voordracht op de jubileum-congres van de Rooyse Wissel. Venray, 27 juni 2019.
- Weeghel, J. van.** How to prevent chronicity of psychosis and of other severe mental health problems? A consultation of experts in the Netherlands, ISPS-congress. Rotterdam, 29 augustus 2019.
- Weeghel, J. van.** Barriers to personal recovery and participation: prevalence, perspectives, and interventions, EAOF conference (chair symposium). Verona, 5 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Destigmatisering van (mensen met) psychiatrische aandoeningen: Hoe gaan we dat doen? Studiedag Parnassia Noord-Holland. Amsterdam, 12 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Supported Employment and preventing Early Disability. Symposium preceding defence doctoral thesis by Vigdis Sveinsdottir. Bergen, Norway, 13 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Over de brug: hoe ver zijn we na 5 jaar? Bijeenkomst bestuur FACT Nederland, 16 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Individuele Plaatsing en Steun (IPS): Zó werkt het. Bijeenkomst regionale samenwerking GGz en re-integratie. Weesp, 17 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Stigma-educatie: is dat nodig, en zo ja, hoe gaan we dat doen? KenBis. Amstelveen, 20 september 2019.
- Weeghel, J. van.** Psychiatrische rehabilitatie. Hoe moet dat nou? Dag van de Inhoud Parnassia Groep. Den Haag, 26 september 2019.
- Weeghel, J. van.** VIP teams. Wat weten we over hun effectiviteit? Overleg Contactpersonen NVP. Utrecht, 2 oktober.
- Weeghel, J. van.** Stigma-educatie: Is dat nodig, en zo ja, hoe gaan we dat doen? Rotterdam, Dag van de Inhoud Parnassia Groep, Rotterdam, 3 oktober.
- Weeghel, J. van.** Research projects (severe and persistent mental illness). Bijeenkomst met onderzoekers UCL groep Londen, Kwintes. Amersfoort, 31 oktober 2019.
- Weeghel, J. van.** In-depth insight into the victimization of people with severe mental health problems: a qualitative multiple case study (VICTOR), Bijeenkomst NWO, programma GTPP. Utrecht, 7 november 2019.
- Weeghel, J. van.** HIC, ART en netwerkpsychiatrie, HIV en ART congres. Dordrecht, 12 november 2019.
- Weeghel, J. van.** Trends en thema's in de Nederlandse GGz. Studiebijeenkomst NVTZ, Utrecht, 19 november.

- Weeghel, J. van.** Herstel van psychische aandoeningen: naar een integrale benadering. Afscheidssymposium Jacqueline Bomhof. Roermond, 29 november 2019.
- Weeghel, J. van.** Stigma als co-morbide probleem: Is normalisering de oplossing? Werkconferentie NVP. Utrecht, 10 december.
- Weeghel, J. van.** Stigma-educatie: is dat nodig, en zo ja, hoe gaan we dat doen? Herstel voor Iedereen. Utrecht, 10 december.
- Weeghel, J. van.** Hoe kunnen specialismegroepen helpen bij een boost m.b.t. ROM/ behandeluitkomsten. Bijeenkomst Parnassia Groep. Den Haag, 12 december 2019.
- Winter, L. de.** Presentatie stand van zaken IPS en CREW onderzoek. Werkbezoek Noorwegen. Oslo, 6 maart 2019
- Winter, L. de.** Presentatie stand van zaken kwartaaldata IPS. IPS platform. Utrecht, 12 april 2019
- Winter, L. de.** Presentatie Taskforces EPA. Deelnemersraad Kenniscentrum Phrenos, Utrecht, 17 april 2019
- Winter, L. de.** Presentatie KRAS Quickscan. ZorgInstituut Nederland. Diemen, 5 juni 2019
- Winter, L. de.** Presentatie oplevering eindproduct KRAS Quickscan. ZorgInstituut Nederland, Diemen, 2 september 2019
- Winter, L. de.** Presentatie NECT. NVP bijeenkomst. Utrecht, 2 oktober 2019
- Winter, L. de.** Presentatie modeltrouw artikel. IPS platform. Utrecht, 4 oktober 2019
- Winter, L. de.** Presentatie themanetwerk leefstijl en somatiek. Werkconferentie Herstel voor Iedereen. Utrecht, 6 november 2019
- Winter, L. de.** Presentatie resultaten outcome data IPS Mondriaan. Modeltrouw bijeenkomst Mondriaan. Maastricht, 26 november 2019
- Winter, L. de.** Workshop NECT. Netwerkonferentie NVP, Utrecht, 10 december 2019

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van Kenniscentrum Phrenos. Utrecht, april 2020.

TEKST en REDACTIE

Jeanne Nitsche, Jaap van Weeghel en Kristien Harmsen

OPMAAK

Studio aan de werf

FOTOGRAFIE

Kristien Harmsen

Gabriëlle van de Sande

Dimitri de Vries op Unsplash (omslag)

Paul Ricardo Gómez Torres op Unsplash (highlights)

KENNISCENTRUM PHRENOS

Da Costakade 45

3521 VS Utrecht

Postbus 1203

3500 BE Utrecht

T 030 293 16 26

kcp@kcphrenos.nl

www.kenniscentrumphrenos.nl

